ક્રમાંક:મઉમશબ/સંશોધન/2025/૨૪૦૭-૫૩

ગુજરાત માધ્યમિક અને

ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,

સેક્ટર-10 બી, જૂના સચિવાલય પાસે,

ગાંધીનગર. તા.24/09/2025

પ્રતિ,

જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી, (તમામ)

ગુજરાત રાજ્ય.

વિષય:- ધોરણ-9 થી 12ના મરાઠી (પ્રથમ ભાષા) વિષયના પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ, નમૂનાના પ્રશ્નપત્રો, માસવાર આયોજન તેમજ શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતાના મૂલ્યોના પ્રકરણ મોકલવા બાબત.

ઉપરોક્ત વિષય અન્વયે જણાવવાનું કે ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ દ્વારા ધોરણ-9 થી 12ના ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા), અંગ્રેજી (પ્રથમ ભાષા), હિન્દી (પ્રથમ ભાષા) તેમજ ઉર્દુ (પ્રથમ ભાષા)ના પાઠ્યપુસ્તકોમાં શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતાના મુલ્યોને લગતા પ્રકરણોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. જે અન્વયે ઉક્ત વિષયોના પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ, નમૂનાના પ્રશ્નપત્રો, માસવાર આયોજન તેમજ શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતાના મૂલ્યોના પ્રકરણોની વિગતો અત્રેના તા.01/08/2025ના પત્રથી જાણ તથા અમલસારું મોકલવામાં આવેલ હતી.

ધોરણ-9 થી 12ના મરાઠી (પ્રથમ ભાષા)ના પાઠ્યપુસ્તકમાં ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ દ્વારા શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતાના મૂલ્યોના પ્રકરણોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. જે અન્વયે ધોરણ-9 થી 12ના મરાઠી (પ્રથમ ભાષા)ના પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ, નમૂનાના પ્રશ્નપત્રો તેમજ માસવાર આયોજન તજજ્ઞશ્રીઓ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ છે. ઉક્ત પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ, નમૂનાના પ્રશ્નપત્રો, માસવાર આયોજન તેમજ શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતાના મૂલ્યોના પ્રકરણ આ સાથે મોકલવામાં આવે છે. જે આપના તાબાની તમામ મરાઠી માધ્યમની માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓને જાણ તથા અમલ સારૂં મોકલી આપશો.

સંયુક્ત નિયામક
ગુજરાત માધ્યમિક અને
ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર

બિડાણ- ઉપર મુજબ.

<u>નકલ સવિનય રવાના :-</u>

૧) માન. અધ્યક્ષશ્રી, ગુ.મા.અને ઉ.મા.શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર.
૨) નાયબ અધ્યક્ષશ્રી, ગુ.મા.અને ઉ.મા.શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર.

<u>નકલ રવાના :-</u>

- નાયબ નિયામકશ્રી, પરીક્ષા (સા.પ્ર., વિ.પ્ર., એસ.એસ.સી.) જાણ તથા જરૂરી કાર્યવાહી સારૂં.

E:\HK-\પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ\patr - 24-9-2025.docx

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર.

ધોરણ-...9...वी

વિષય :- मराठी (FL) [03]

માસવાર અભ્યાસક્રમનું આયોજન

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ નંબર	પ્રકરણનું નામ	અંદાજિત તાસ
1	जून	1)	नामयाची वाणी	03
		2)	आग्र्याहून पलायन	06
		*	समानार्थी शब्द	07
		*	निबंध लेखन	03
		3)	पत्रावळ	07
2	जुलै	4)	कुब्जा	05
		5)	कहाणी आदित्य राणूबाईची	05
		*	विरुद्धार्थी शब्द	04
		*	विभक्ति विचार	06
		6)	कंदिलाच्या प्रकाशात	08
3	ऑगस्ट	7)	ह्या नभाने ह्या भुईला दान द्यावे	03
		8)	बाबू पैलवानाचे उपोषण	04
		*	म्हणींचे अर्थ	02
		*	ग्रामीण शब्द, शुध्द शब्द	05
		9)	हुजूरपागा	04
4	सप्टेंबर	10)	हे शब्द देवतांचे	06
		11)	अमंगळाचा पहारा	03
		*	पत्रलेखन	08
		*	निबंध लेखन	04
		12)	मोट	05
5	ऑक्टोबर	25)	पद्य - प्रदर्शिनी गीता	05
		*	वृत्त * व्याकरण चालविणे	02

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર.

ધોરણ-૯ वी

વિષય :- मराठी (FL) [03]

માસવાર અભ્યાસક્રમનું આયોજન

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ નંબર	પ્રકરણનું નામ	અંદાજિત તાસ
		13)	कंसवध	05
6	नोव्हेंबर	14)	ऐसे केले या गोपाळे	09
		*	पत्रलेखन	03
		*	कल्पनाविस्तार	04
		15)	अन्योक्ति	04
7	डिसेंबर	16)	जगावेगळा न्याय	09
		17)	किल्ला	03
		*	वाचन - लेखन	04
		*	वृत्त	06
		18)	रिकामे मधुघट	05
8	जानेवारी	19)	कन्यादान	03
		20)	दाट रानात	05
		*	अलंकार	08
		*	समास	04
		21)	दिंडी	03
9	फेब्रुवारी	22)	सुंदर	06
		23)	सण	03
		*	पत्रलेखन	08
		*	अहवाल लेखन	04
		24)	चिमण्या	05
10	मार्च	26)	भगवद्गीता आणि मी	11
			अर्थग्रहण - लेखन	06
11		*	पुनरावर्तन	24

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬

ધોરણ-૯

વિષય- मराठी - 003

वार्षिक પરીક્ષા 2025-26

સમય: 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ: 80

નોંધ: આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	24	22	13	04	17	80
ટકા (%)	30%	28%	16%	05%	21%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24	24
2	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	12	12	12
3	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	08	12
4	વિસ્તૃત પ્રશ્નો (LA)	06	08	24
5	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો(EA)	01	01	08
	કુલ	49	53	80

પ્રકરણ/વિભાગ દીઠ ગુણભાર:

ક્રમ	પ્રકરણ/વિભાગનું નામ	ગુણ
	विभाग - A (गद्यविभाग)	20
	विभाग - B (पद्यविभाग)	20
	विभाग - C (व्याकरण)	20
	विभाग - D (अर्थग्रहण/लेखन)	20
	કુલ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬

ધોરણ-૯

વિષય मराठी - 003

वार्षिक परीક્ષા 2025-26

સમય: 3 कलाक | પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ | કુલ ગુણ: 80

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ - A (गद्य)	20
01 थी 13 अ) ब) क) ड)	योग्य जोड्या जुळवा (कृती - कर्ता, साहित्यप्रकार, पात्र) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा खालील प्रश्नांची दोन - तीन वाक्यात उत्तरे लिहा खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा	04 02 06 08
	વિભાગ - B (पद्य)	20
14 थी 26 अ) ब) क) ड)	योग्य विकल्प निवडून रिकाम्या जागा भरा खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा खालील प्रश्नांची दोन - तीन वाक्यात उत्तरे लिहा खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा	04 02 06 08
	વિભાગ - C (व्याकरण)	20
27 थी 46	* खालील प्रश्नांची सुचनेप्रमाणे उत्तरे लिहा • समानार्थी (2) • विरुद्धार्थी (2) • समास ओळखा (2) • अलंकार ओळखा (2) • वृत्ताचे उदाहरण लिहा (2) • वाक्प्रचार। अर्थ (2) • शब्दसमूहासाठी एक शब्द (2) • म्हणीचा अर्थ लिहा (2) • ग्रामीण शब्द (2) • विभक्ती ओळखा (2)	
	વિભાગ - D (अर्थग्रहण / लेखन)	20
47 थी 53	• कोणत्या ही एका विषयावर कल्पना विस्तार करा • एका विषयावर पत्रलेखन करा. • खालील अपठित गद्य उतारा वाचुन त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. • एका विषयावर 200 शब्दांत [illegible], निबंध लिहा	04 04 04 08
	વિભાગ - E	
	કુલ ગુણ	80

गुजरात माध्यमिक आणि उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष 2025-26

विषय - मराठी (03)

वेळ: 3 तास

इयत्ता - 9 वी (प्रथम भाषा) गुण - 80

* नमुना प्रश्नपत्र *

विभाग: A (गद्य) [20]

अ] * खालील योग्य जोड्या जुळवा: [4]

'अ' गट	'ब' गट
1) पत्रावळ	अ) बाबा भांड
2) कंदिलाच्या प्रकाशात	ब) आत्मकथनात्मक
3) हुजुरपागा	क) वामन चोरघडे
4) नगावेगळा न्याय	ड) कादंबरी अंश

ब] * खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा: [2]

5) शाळेच्या होस्टेलचे वॉर्डन कोण होते?

6) सती प्रथा कोणी बंद केली होती?

क] * खालील प्रश्नांची दोन-तीन वाक्यात उत्तरे लिहा: [6]

7) धाकट्या मुलीने ब्राह्मणाचे कसे स्वागत केले?

8) किल्ल्याच्या दाराशी खिळे का लावलेले होते?

9) क्रोधाचे कारण आणि परिणाम कोणते असतात?

अथवा

चिमण्यांना माणसाच्या शिवाशिवीबद्दल काय वाटते?

ड] * खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. [8]

10) कृषी संस्कृतीसाठी असणारे पाण्याचे महत्त्व समजवा?

11) लंट्याने लक्ष्मनला शिक्षा का केली?

अथवा

नानांच्या मित्राने मैत्री कशा प्रकारे निभावली?

विभाग: B (पद्य) [20]

अ] * खालील दिलेले योग्य विकल्प निवडून रिकाम्या जागा भरा: [4]

12) कुब्जा ही कविता इंदिरासंताच्या ....या काव्य-संग्रहातून घेतलेली आहे. (अ) मेंदी (ब) शेला (क) मृगजळ

13) 'ह्या नभाने ह्या भुईला दान द्यावे' या कवितेचे कवी ...... आहेत. (अ) ग. दि. मांडगूळकर (ब) ना. धो. महानोर (क) शेख महमंद

14) नारळाच्या आत ......असते. (अ) दुध (ब) जीवन (क) आनंद.

15) मोर पिसारा उघडून ..... नाचतो. (अ) आनंदाने (ब) दुःखाने (क) अतिरेकाने.

ब] * खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा: [2]

16) हे शब्द कोणाकोणाचे आहे?

17) रसीक कवीकडे कोणती मागणी करतो?

क] * खालील प्रश्नांची दोन-तीन वाक्यात उत्तरे लिहा. [6]

18) हजारो ओठ कोणती प्रार्थना गुणगुणतात?

19) सखीचे प्राण केव्हा दिगंत होतील?

20) कवी मोराला कोणता सल्ला देतो?

अथवा

'मल्हार मढूडे' यातील पावसाचे वर्णन लिहा.

ड] * खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा: [8]

21) "पाहता ऋतुगंध कांती सांडलेली पाखरांशी खेळ मी मांडुनी गावे" या काव्यपंक्तिंचा आशय स्पष्ट करा.

22) 'अन्योक्ति' या कवितेच्या आधारे 'ज्ञानी आणि मुर्ख' यांच्यातील फरक सांगा? अथवा

संत गाडगेबाबांनी लोकसेवेची कोणकोणती कार्य केली?

[विभाग : C व्याकरण] [20]

* खालील प्रश्नांची सूचनेप्रमाणे उत्तरे लिहा:

* समानार्थी शब्द लिहा: [2]

23) गोड =　　24) सुगंध =

* विरुध्दार्थी शब्द लिहा: [2]

25) प्रकाश ×　　26) निरक्षर ×

* समास ओळखा: [2]

27 सिताराम　　28) दररोज

* अलंकार ओळखा [2]

29) "सलपदे सहवासे सख्य साधुशी घडले"

30) "शंकराशी पुजले सु-मने"

* वृत्ताचे उदाहरण लिहा: [2]

31) भुजंगप्रयात

32) मालिनी

* वाक्प्रचाराचा अर्थ लिहा: [2]

33) बोबडी वळणे-

34) कपाळाला हात लावणे

* शब्दसमुहासाठी एक शब्द लिहा: [2]

35) जिथे आकाश टेकल्याचा भास होतो.

36) घरी पाहुणा म्हणुन आलेला.

* म्हणींचा अर्थ लिहा: [2]

37) आधी पोटोबा मग विठोबा.

38) इकडे आड तिकडे विहीर.

* खालील ग्रामिण शब्दासाठी रूढ मराठी शब्द लिहा: [2]

39) काई　　40) मुसुंबी

* विभक्ति ओळखा [2]

41) मुलास　　42) फुलाहुन

विभाग - D (अर्थग्रहण, लेखन) [20]

अ] * खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर कल्पनाविस्तार करा. [4]

43) ग्रंथ हेच गुरु

44) स्वामी तिन्ही जगाचा आईविना भिकारी.

ब] * खालील विषयावर पत्रलेखन करा. [4]

45) बाहेरगावी शिकत असलेल्या मित्राला अभ्यासाविषयीचे महत्त्व सांगणारे पत्र लिहा.

पत्ता :- 141 चिमणपुरा, आपटे रस्ता, पुणे

क] * खालील अपठित गद्य उतारा वाचून त्याखालील दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा: [4]

या तीन ऋणातले एखादे ऋण जरी एखाद्याच्या हातून फिटले तरी त्याचे नाव इतिहासात कायमचे स्थान पटकावते. देवाचे ऋण ज्याच्या हातुन बरेचसे फिटले त्यांना देशभक्त किंवा साधुसंत म्हणतात. तुकाराम, गौतमबुद्ध, महमंद, येशुख्रिस्त हे साधु संत होते. पितरांचे ऋण फेडणाऱ्याला पितृभक्त व मातृभक्त म्हणतात. पुंडलिक व शिवाजी महाराज या कोटीतील होते. तिसरे म्हणजे देशाचे ऋण फेडणारे हे देशभक्त होते. दधीची ऋषी, शिवाजी महाराज, जार्ज वाशिंग्टन इत्यादी पुरुष थोर देशभक्त होते. अशा पुरुषांची चरित्रे वाचल्याने तीन ऋण फेडण्याची संधी मिळते.

प्रश्न :- 46) लेखकाने येथे कोणत्या तीन ऋणांचा उल्लेख केला आहे?

47) पितरांचे ऋण फेडणाऱ्याला काय म्हणतात?

48) थोरांची चरित्रे का वाचावी?

49) समर्पक शिर्षक सुचवा.

उ] * खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर 200 शब्दात निबंध लिहा: [08]

50) * वर्षाऋतु

51) * माझी आई

52) * माझा आवडता सण.

गुजरात माध्यमिक व उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड
गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष - 2025-26

इयत्ता - 10 वी (FL)

विषय - मराठी (003) प्रथम भाषा

* अभ्यासक्रमाचे महिनावार आयोजन *

क्रम	महिना	अभ्यासक्रम :- प्रकरण - गद्य, पद्य	तास संख्या
1.	जून	01. निशाणी	04
		02. दुर्ग गोरक्षण	08
		03. संभाजीस पत्र	04
		* वाक्य रूपांतर करा.	03
		* समानार्थी शब्द, निबंध	03
2.	जुलै	04. मराठ्यांचे आरमार	08
		05. कप-या	03
		06. दुपार	05
		07. मिळवती होताना	03
		* वाक्य संश्लेषण	02
		* विरुद्धार्थी शब्द, निबंध	05
3.	ऑगष्ट	08. एका नव्या मन्त्राचा उपासक	03
		09. माणूस माझे नाव	03
		10. मारुतराया	04
		11. क्रांतिकारकांची वज्रमूठ	04
		* समास ओळखा * कल्पना विस्तार	09
4.	सप्टेंबर	12. माझ्या कवितेची चव	03
		13. बडोद्याचा भाग्यविधाता	09
		* अलंकार * पत्रलेखन * निबंध	05
		* ग्रामीण शब्दांना रूढ मराठी शुद्ध शब्द	07
5.	ऑक्टोबर	14. बिनपैशांचे खेळ.	05
		15. भारतीय जवानाचें पत्र-	02
		25. आत्मसमर्पण -	03
		* वाक्प्रचार *	01

क्रम	महिना	अभ्यासक्रमः प्रकरण - गद्य, पद्य	तास संख्या
6.	नोव्हेंबर	16. छागालयातील आठवणी 17. नावात काय नाही 18. जमाखर्च स्वातंत्र्याचा * शब्दसमूहासाठी एक शब्द * अपठित गद्यउतारा	04 09 04 02 03
7.	डिसेंबर	19. गौराई 20. गच्चीवरील बाग 21. श्रावणझड 22. माझ्या संस्कृतची कथा * म्हणीचा अर्थ * वाक्य परिवर्तन * शुध्द, अशुध्द शब्द	03 06 03 04 04 04
8.	जानेवारी	23. ॲन फ्रँकची डायरी 24. नदी वाहते आहे. 26. राष्ट्रभक्तीची संजिवनी * ग्रामीण शब्दासाठी प्रचलित शब्द * लेखन * वाचन	04 05 05 03 07
9	फेब्रुवारी	* पुनरावर्तन *	23

गुजरात माध्यमिक आणि उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष - 2025 - 26

इयत्ता - 10 मराठी (प्रथम भाषा) 003

वेळ : 3 तास

प्रश्नपत्र स्वरूप

कुल गुण : 80

नोंद : हे स्वरूप विद्यार्थी, शिक्षक, प्राश्निक, मोडरेटर्स साठी आहे. ज्या - त्या विषयाचे प्राश्निक तसेच मोडरेटर्स यांनी माध्यमिक आणि उच्चतर माध्यमिक शिक्षणाचे बृहद हार्द / उद्देशाला सुसंगत राहुन प्रश्नपत्र संरचना

हेतू	ज्ञान (K)	समज (U)	उपयोजन (A)	उच्च वैचारिक कौशल्य		कुल
				संयोजन / विश्ले.	अनुमान / मू	
गुण	26	20	13	04	17	80
टक्के	33	25	16	05	21	100

प्रश्नाच्या प्रकारानुसार गुणभार :

क्रमांक	प्रश्नाचा प्रकार	प्रश्नांची संख्या		कुल गुण
		अंतरल विकल्प विना	अंतरल विकल्प	
1	हेतूलक्षी प्रश्न (O)	24	–	24
2	अति दूक ज्वाबी प्रश्न (VSA)	12	–	12
3	दूक ज्वाबी प्रश्न (SA)	06	02	12
4	लांब प्रश्न (LA)	06	02	16
5	निबंध प्रकारचे प्रश्न (EA)	04	02	16
	कुल	52	–	80

* विभागप्रमाणे गुणभार

क्रम	विभागाचे नाव	गुण
	विभाग - A	
1.	गद्य विभाग	20
	विभाग - B	
2.	पद्य विभाग	20
	विभाग - C	
3.	व्याकरण विभाग	20
	विभाग - D	
4.	अर्थग्रहण / लेखन	20
		80

* गुजरात माध्यमिक व उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गाँधीनगर *

शैक्षणिक वर्ष - 2025-26

इयत्ता - 10 (FL)

विषय - मराठी (003) प्रथमभाषा

वेळ: 3 तास

प्रश्नपत्रिका स्वरूप (परिरूप) गुण - 80

उप विभाग	विभाग किंवा प्रश्नांची विगत	गुण
	विभाग - A (गद्य)	20
अ]	योग्य जोड्या जुळवा (कृती - कर्ता / कृती साहित्यप्रकार - पात्र - साहित्य कृति)	04
ब]	खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	02
क]	खालील प्रश्नांची दोन - तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.	06
ड]	खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा	08
	विभाग - B (पद्य)	20
अ]	खालील दिलेले योग्य विकल्प निवडून रिकाम्या जागा भरा.	04
ब]	खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा	02
क]	खालील प्रश्नांची दोन - तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.	06
ड]	खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.	08

	विभाग-C (व्याकरण)	20
*	खालील प्रश्नांची सूचनेप्रमाणे उत्तरे लिहा.	
1)	वाक्य रुपांतर करा.	02
2)	वाक्य संश्लेषण करा.	02
3)	समास ओळखा.	02
4)	समानार्थी शब्द लिहा.	02
5)	विरुध्दार्थी शब्द लिहा.	02
6)	अलंकार ओळखा.	02
7)	खालील वाक्प्रचारांचा अर्थ लिहा.	02
8)	पुढील शब्दसमुहासाठी एक शब्द लिहा.	02
9)	पुढील म्हणीचा अर्थ लिहा.	02
10)	पुढील ग्रामीण शब्दांसाठी मराठीतील रुढ शब्द लिहा.	02
	विभाग-D (अर्थग्रहण/लेखन विभाग)	20
अ]	खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर कल्पना विस्तार करा.	04
ब]	पत्रलेखन करा.	
क]	खालील अपठित गद्य उतारा वाचून दिलेल्या प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.	04
ड]	खालील दिलेल्या मुद्यावरुन कोणत्याही एका विषयावर सुमारे 200 शब्दांत निबंध लिहा.	08

गुजरात माध्यमिक व उच्चत्तर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष - 2025-26

वेळ - 3 तास | विषय - मराठी (003) प्रथम भाषा | गुण - 80

* नमुना प्रश्नपत्र * इयत्ता - 10 वी

सूचना:

1) हस्ताक्षर स्पष्ट लिहा.
2) या प्रश्नपत्रिकेमध्ये चार विभाग करण्यात आलेले आहेत. A, B, C आणि D व एकुण 1 ते 52 पर्यंत प्रश्न क्रमांक आहेत.
3) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रश्नांचे विकल्प आंतरिक आहेत.
4) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
5) नवीन पानावर नवीन विभाग लिहा. प्रश्नांची उत्तरे अनुक्रमे लिहा.

विभाग - 'A' (गद्य) [20]

[अ] * योग्य जोड्या जुळवा: [4]

'अ' पाठांची नावे	'ब' साहित्य-प्रकार
1) मिळवती होताना	अ) नाट्यांश
2) छात्रालयातील आठवणी	ब) शास्त्रीय लेख
3) क्रांतिकारकांची वज्रमुठ	क) कादंबरी अंश
4) गच्चीवरील बाग	ड) ललित लेखन

[ब] * खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा: [2]

5) समर्थ रामदासांनी कोणाला पत्र लिहिले होते?

6) भज या शब्दाचा मुळ अर्थ काय आहे?

[क] * खालील प्रश्नांची दोन - तीन वाक्यात उत्तरे लिहा: [6]

7) आजोबांनी मुलांना काय करायला सांगितले?

8) नानांनी वानराला कसे विनवले ? व लोहार काय बोलला ?

9) लाल, बाल आणि पाल 'त्रिपुटीचे' नाव सांगा ?

अथवा

गोखले गुरुजींच्या घराचे वर्णन करा.

[ड] * खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा: [8]

10) ओनला मिळणाऱ्या अन्नाचे वर्णन करा.

11) 'गोराई' पाठाद्वारे गयेचे व्यक्तिचित्र रेखाटा.

अथवा

पमीचे लग्नाविषयी नवे विचार कसे होते ?

विभाग - 'B' (पद्य) [20]

[अ] * योग्य विकल्प निवडून रिकाम्या जागा भरा: [4]

12) 'दुपार' या कवितेतील वर्णन ..... वेळेचे आहे.

(सकाळ, दुपार, संध्याकाळ)

13) कवीच्या कवितेने काट्याकुट्यात ...... जतन करावी?

(गोडवा, चव, हिरवळ)

14) 'श्रावणझड' या कवितेचे कवी ...... आहेत.

(केशवसुत, बालकवी, अनिल)

15) विठ्ठलपंतानी .... आज्ञेवरून पुनःगृहस्थाश्रम स्वीकारला.

(गुरूच्या, प्रियकराच्या, कृष्णाच्या)

[ब] * खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा: [2]

16) कवीला काय बोचत आहे ?

17) भारतीय जवानाचे युद्ध कोणा विरुद्ध आहे ?

[क]	खालील प्रश्नांची दोन-तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.	[6]
18)	आपल्या कवितेचा हात ओबड-धोबड आहे असे कवि का म्हणतो?	
19)	विराणी कवितेतुन संत ज्ञानेश्वरांच्या भावांचे व बहिणीचे नावे सांगा.	
20)	'दिवस कधीचा विझुन गेला आहे' असे कवीला का वाटत आहे?	
	अथवा	
	कवी म. म. देशपांडे यांनी दुपारच्या वर्णनातुन नेमके काय सुचविले आहे?	
[ड] *	खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.	[8]
21)	लोकांच्या भ्रमाचा नाश का केला पाहिजे?	
22)	'माणुस माझे नाव' ही कविता तरुण पिढीला प्रेरणा देणारी आहे, हे विधान स्पष्ट करा.	
	अथवा	
	मास्तरांच्या डोळ्यापुढे काळाकुट्ट अंधार का येतो? ते 'नदी वाहते आहे' या कवितेच्या आधारे लिहा.	
	विभाग - C (व्याकरण)	[20]
*	सूचनेप्रमाणे उत्तरे लिहा;	
*	वाक्य रुपांतर करा:	[2]
23)	जगी सर्वसुखी असा कोण आहे. (प्रश्नार्थी करा)	
24)	या माणसाला सुधारणे अशक्य आहे. (नकारार्थी करा)	
*	वाक्य संश्लेषण करा.	[2]
25)	तुम्ही चहा घ्या किंवा कॉफी घ्या (केवल वाक्य करा)	

26) आळशी माणसे आयुष्यात काहीही चांगले काम करू शकत नाहीत (मिश्र वाक्य करा)

* समास ओळखा: [2]

27) तोंडपाठ

28) कृष्णार्जुन

* समानार्थी शब्द लिहा: [2]

29) प्रासाद

30) उदक

* विरुद्धार्थी शब्द लिहा: [2]

31) नाराज

32) उद्दट

* अलंकार ओळखा: [2]

33) सत्संगे सहवासे सख्य साधुशी घडेल।

34) आई सारखी प्रेमळ आईच.

* खालील वाक्प्रचारांचे अर्थ लिहा: [2]

35) धपाटे घालणे -

36) ओनामा करणे -

* पुढील शब्दसमुहासाठी एक शब्द लिहा. [2]

37) पांघरण्याचे उंची वस्त्र -

38) अतिशय खराब अन्न -

* खाली दिलेल्या म्हणींचा अर्थ सांगा: [2]

39) दोघांचे भांडण तिसऱ्याचा लाभ.

40) ज्या गावच्या बोरी त्याच गावच्या बाभळी

* खालील ग्रामीण शब्दांना मराठीतील रूढ शब्द लिहा [2]

41) घरधनी -

42) गावठी -

विभाग - D (अर्थग्रहण / लेखनविभाग) [20]

[अ]* खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर कल्पनाविस्तार करा: [4]

43) खरा तो एकची धर्म

44) 'जे का रंजले गांजले! त्यासी म्हणे जो आपुले!

[ब]* पत्रलेखन -

45) तुम्ही एस.एस.सी पास झाल्यावर काय करणार आहात ते तुमच्या वडीलांना पत्राद्वारे कळवा; [4]
(1,हिराई सदन, साबरमती, अहमदाबाद -5)
सूचना - (पत्रात तुमचे नाव, पत्ता किंवा सहीचा उल्लेख करू नये.)

[क] * खालील अपठित गद्य उतारावाचुन त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा: [4]

यशोदाबाईंच निधन झालं त्यावेळी साने गुरूजी कॉलेजमध्ये गेलेले नव्हते ते मॅट्रिकच्या परीक्षेची तयारी करत होते. यशोदा बाईंनी त्यांना कॉलेजमध्ये जाताना पाहिल नाही. पण भावसाक्षरतेची सर्वोच्च पदवी साने गुरूजींना मिळेल; याची व्यवस्था त्यांनी आपल्या या मुक्त विद्यापीठाद्वारे करून ठेवली होती 'साने - विचार' हा मला फार महत्त्वाचा वाटतो. एका आठवड्याच्या आत लिहिलेलं पुस्तक 'श्यामची आई' बेचाळीस आठवडे लिहलेलं 'सुधास पत्रे' आणि एका रात्रीत लिहिलेलं 'सोन्या मारुती' ही तीन्ही पुस्तकं त्याच्या विचारांच्या दृष्टीनं फार महत्त्वाची आहेत. पण सगळ्यात महत्वाचे त्यांच पुस्तक म्हणजे 'भारतीय संस्कृती' 1935-36 साली हे लिहिलं गेलं.

46) यशोदाबाईंचे निधन झाले तेव्हा साने गुरुजी काय करीत होते ?

47) भावसाक्षरतेची सर्वोच्च पदवी कोणाला मिळाली ?

48) एका आठवड्याच्या आत लिहिलेले पुस्तकाचे नाव काय आहे ?

49) 1935-36 साली अत्यंत महत्वाचे पुस्तक कोणते होते ?

[इ] * खालील दिलेल्या मुद्यावरुन कोणत्याही एका विषयावर सुमारे 200 शब्दात निबंध लिहा. [8]

50) वृक्ष मानवाचा जिवलग मित्र:

(मुद्दे): संताचे वृक्षारोपणाचे महत्व ...... तुकाराम महाराजांना तर वृक्ष हे आपले सगेसोयरे वाटतात विकासासाठी माणसाने अविचाराने जंगल तोड केली ...... दुष्काळाचे प्रदुषणाचे संकट..... हवेतील कार्बनडाय ऑक्साइड शोषून घेतात ...... वृक्ष, अन्न, वस्त्र, निवारा या मुलभूत गरजा भागवतात ...... औषधीच्या वनस्पती माणसाने असाध्य आजारावर मात केली आहे.

51) मनोरंजनाची साधने बंद पडली तर

(मुद्दे): त्यासाठी विविध साधने ..... करमणुक का लागते ...... कोण कोणते प्रकार .... शारीरिक, मानसिक थकवा ...... साधने बंद तर काम अशक्य .... हास्य हा स्थायी भाव ...... तणाव विसरणे अशक्य ...... कलाकारास जन्म नाही ...... स्थान नाही ..... संस्कृतिवर्धन नाही.

52) महागाईचा भस्मासुर :

मुद्दे :

समाजातील सर्व थरातील लोक महागाईमुळे त्रस्त ...... पूर्वीच्या अद्‌भुत कथा माणसाच्या मुलभुत गरजा भागत नाही .... जीवनसंघर्ष ..... अजिली निष्फळ प्रयत्न ..... देश सुजलाम सुफलाम् ..... उत्पादनात वाढ तरी स्वस्ताई नाही ..... बेसुमार लोक-संख्येला आवर घातला नाही तर बिकट परीस्थीती.

00

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-11

વિષય : मराठी (પ્રથમ ભાષા) (003)

અભ્યાસક્રમનું માસવાર આયોજન

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ નંબર	પ્રકરણનું નામ	અંદાજિત તાસ
1.	જૂન	1 2	स्मृतिस्थळ चित्त माझे वेडी चंद्रभागे (काव्य) • व्याकरण • पदक्रम • समास • निबंधलेखन	06 03 03 04 03
2.	જુલાઈ	3 4 5	९। कलमी बखर तुज असता मज गांजिती जन (काव्य) सणांचा व खेळांचा ऱ्हास • व्याकरण • प्रयोग • अलंकार • निबंधलेखन	07 05 05 04 06
3.	ઓગસ્ટ	6 7 8	हे मूर्ख कुणा लक्षी (काव्य) आमचा संदेश वनी खेळली बाळ (काव्य) • व्याकरण • वृत्त • वाक्प्रचार • कथालेखन	03 08 04 02 05
4.	સપ્ટેમ્બર	9 10 11	गुंड्याभाऊंचे दुखणे तूं तर चाफेकळी (काव्य) इंग्लंडचा हिवाळा • शब्दसमूहासाठी शब्द • म्हणी • निबंधलेखन	06 04 05 03 04
5.	ઓક્ટોબર	12 25	सुंदर हिरवे माळ (काव्य) परम सुखाची पायरी • वाक्यसंश्लेषण • निबंधलेखन • वाक्यपरिवर्तन	04 06 02 02

6.	નવેમ્બર	13 14	ऊन सावलीचा श्रावण हरवले जेथे ज्ञानदेव तुकाराम (काव्य) • व्याकरण • समानार्थी शब्द • विरुद्धार्थी शब्द • कल्पनाविस्तार	05 04 04 04 04
7.	ડિસેમ્બર	15 16 17	घुमारे सावकाश पण निश्चित बदलत भोवताल (काव्य) आहे जादूचा दिवा आहे! • व्याकरण • प्रयोग • अर्थभेद • ग्रामीण प्रचलित शब्द • निबंधलेखन	04 04 05 04 03 06
8.	જાન્યુઆરી	18 19 20	स्टेशन (काव्य) सांगावा धरण (काव्य) • विरामचिन्हे • गद्याकलन	04 05 04 03 04
9.	ફેબ્રુઆરી	21 22 23	विमान विस्कू (काव्य) गावलक • पद्याकलन • कथालेखन • निबंधलेखन	05 04 05 04 04 03
10	માર્ચ	24 25	चिरंतन आहे शेवटी जगणेच! त्रिवेणी • व्याकरण • सारांश लेखन, निबंधलेखन	05 11 06
11	એપ્રિલ		पुनरावर्तन	24

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-11

મરાઠી (પ્રથમ ભાષા) (003) (સામાન્યપ્રવાહ / વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ કુલ ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક / મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સં બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન(K)	સમજ(U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
કુલ ગુણ	24	18	08	10	20	80
ટકા%	30%	22.5	10%	12.5%	25	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો – (O)	24	24	24
2.	અતિ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (VSA)	22	22	22
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA)	04	06	08
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	02	04	06
5.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	03	03	20
	પ્રશ્નોની કુલ સંખ્યા	55	59	80

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	વિભાગ દીઠ ગુણ
1.	વિભાગ-A પદ્ય	16
2.	વિભાગ-B ગદ્ય	16
3.	વિભાગ-C વ્યાકરણ	18
4.	વિભાગ-D અર્થગ્રહણ	15
5.	વિભાગ-E લેખન સજ્જતા	15
	કુલ ગુણ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-11

मराठी (પ્રથમ ભાષા) (003) (સામાન્ય પ્રવાહ/વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક પ્રશ્નપત્રનું માળખું કુલ ગુણ : 100

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-A પદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
1 થી 3	खालील प्रश्नांची योग्य विकल्प शोधून उत्तरे लिहा.	03
4 થી 6	खालील प्रश्नांची हेतुलक्षी उत्तरे लिहा.	03
7 થી 9	खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा	03
10 થી 12	खालील प्रश्नांची तीन-चार वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)	04
13 थी 14	खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)	03

વિભાગ-B (ગદ્ય)

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-B ગદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
15 થી 17	खालील प्रश्नांची योग्य विकल्प शोधून उत्तरे लिहा	03
18 થી 20	खालील प्रश्नांची हेतुलक्षी उत्तरे लिहा.	03
21 થી 23	खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा	03
24 થી 26	खालील प्रश्नांची तीन-चार वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)	04
27 थी 28	खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)	03

વિભાગ-C વ્યાકરણ

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-C વ્યાકરણ આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
29 थी 30	खालील वाक्यातील पदांचा योग्य क्रम जुळवुन वाक्य पुन्हा लिहा.	02
31 थी 32	खालील समानार्थी शब्दांच्या जोड्या शोधुन पुन्हा लिहा.	02
33 थी 34	खालील विरुद्धार्थी शब्दाला योग्य शब्द द्या.	02
35 थी 36	खालील शब्दसमुहासाठी एक शब्द लिहा	02
37	खालील वाक्याचे कंसातील सुचनेप्रमाणे वाक्यात रुपांतर करा.	01
38 थी 40	खालील वाक्याचे कंसातील सुचनेप्रमाणे वाक्यपरिवर्तन करा खालील सामासिक शब्दाचा विग्रह करुन समास प्रकार सांगा. खालील अलंकाराचे उदाहरण द्या	01 01 01

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
41 થી 42	खालील वृत्ताचे उदाहरण देऊन लक्षणे सांगा	01
	खालील वाक्यातील प्रयोग ओळखा	01
43 थी 44	खालील वाक्प्रचारांचा अर्थ सांगा	01
	खालील ग्रामीण शब्दांना प्रचलित मराठी शब्द लिहा	01
45	खालील म्हणींचा अर्थ सांगा	01
46	खालील वाक्यात विरामचिन्हांचा वापर करून वाक्य पुन्हा लिहा.	01

વિભાગ-D અર્થગ્રહણ

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-D અર્થગ્રહણ આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
47 थी 51	खालील कविता वाचून दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा	05
52 थी 56	खालील गद्य उतारा वाचून दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	05

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
57	खालील उताऱ्याचा 1/3 भागात सारांश लिहा व योग्य शीर्षक द्या.	05

વિભાગ-E લેખનસજ્જતા

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-E લેખન સજ્જતા આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
58	खालील दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे गोष्ट तयार करा व योग्य ते शीर्षक द्या. किंवा खालील कल्पनेचा विस्तार करा.	05
59	खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे सुमारे 200 ते 250 शब्दांत निबंध लिहा.	10

गुजरात माध्यमिक आणि उच्चतर माध्यमिक
शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष-2025-26
इयत्ता - 11 (सामान्य प्रवाह / विज्ञान प्रवाह)
विषय - मराठी (प्रथमभाषा-003)
वार्षिक परीक्षा

गुण - 80

वेळ :- 3 तास

सूचना :-

1) या प्रश्नपत्रिकेत पाच विभाग आहेत.
2) प्रश्नांचे विकल्प आंतरिक असून प्रत्येकाचा स्वतंत्र क्रमांक लिहून उत्तर लिहावे.
3) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
4) लेखनसज्जता, भाषाशुद्धी आणि मौलिक लेखनास गुण प्राधान्य असेल.
5) प्रत्येक प्रश्नांची उत्तरे तेथे दिलेल्या सूचनेनुसार लिहावीत.

विभाग-A (पद्य)

* खालील प्रश्नांची योग्य विकल्प शोधून उत्तरे लिहा. [03]

1) माचलीच्या तेजांना कोण आडवीत आहे?
(अ) गोगावलेली गुरे (ब) ओळसरी
(क) तरुणकुमारी (ड) गोटे

2) पोपटाच्या पिलांना हळूहळू कोणता रंग फुटतो?
(अ) लाल (ब) हिरवागर्द
(क) तांबडा (ड) पिवळा

3) वनराणीला पाहून कोण भुललील असे कवीला वाटले ?

(अ) मोहन (ब) मैना

(क) रात्रीचे वनदेव (ड) चांदणे

* खालील प्रश्नांची हेलुलक्षी उत्तरे लिहा. 03

4) 'चित्त मासे वोडी चंद्रभागे' हा अभंग कोणी लिहिला ?

5) 'सुंदर हिरवे माळ !' या काव्याचा साहित्य प्रकार कोणता ?

6) प्रकाश किनगावकर यांचा पहिला कविता संग्रह कोणता ?

* खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. 03

7) संत भागुबाईंची चिंता का दूर झाली ?

8) कवितेतील बालकांनी शरीरावर काय रेखाटले आहे ?

9) चाकेकरी कोणत्या नदीच्या पात्रात हरविलेले शोधीत आहे ?

* खालील प्रश्नांची तीन - चार वाक्यात उत्तरे लिहा. 04
(कोणतेही दोन)

10) 'चक्रपाणी' ला धरण्यासाठी गोपसख्यांमध्ये कोणती शर्यत लागली होती ?

11) 'आमचे दुःख आमचेच राहिले, कधीच त्यांचे झाले नाही.' आशय सांगा

12) बालकवींनी वनमालेचे सौंदर्य कशा प्रकारे वर्णन केले आहे ?

* खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 03
(कोणतेही एक)

13) कवी अनंत फंदी यांनी आपला विचार स्पष्ट करण्यासाठी कोणते दृष्टांत वापरली आहेत ?

14) 'स्टेज' या काव्याची मध्यवर्ती कल्पना स्पष्ट करा.

विभाग - B (गद्य)

* खालील प्रश्नांची योग्य विकल्प शोधून उत्तरे लिहा. [03]

15) इंद्रधनुष्याची कमान आभाळाला एक काय नजाकत आणते ?

(अ) मोरपंखी (ब) सोनेरी

(क) हिरवी (ड) निळा

16) हिवाळ्यातले कित्येक आठवडे येथला दिवस उजेडाचा असतो ?

(अ) स्वच्छ उजेडाचा (ब) संधीप्रकाशाचा

(क) लालसर (ड) पिवळसर

17) रामा आल्यावर त्याच्या जवळ कोण गोंडा घोळू लागलं ?

(अ) मांजर (ब) पोपट

(क) बदक (ड) कुत्रा

* खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. [03]

18) 'आमचा संदेश' या पाठाचे लेखक कोण आहेत ?

19) 'सांगावा' या पाठाचा साहित्य प्रकार कोणता ?

20) 'टारफुला' या कांदबरीचे लेखक कोण आहेत ?

* खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [03]

21) श्रम किती प्रकारचे असतात ? कोणते ?

22) आत्मविश्वासाचा सन्माननीय मार्ग कोणता ?

23) भक्तिचे कोणतेही पाच प्रकार सांगा ?

* खालील प्रश्नांची तीन-चार वाक्यात उत्तरे लिहा. [04]
(कोणतेही दोन)

24) मॅकॉरमन यांनी तंत्रशास्त्राबद्दल काय म्हटले आहे ?

25) काशुओची थाळटी बहीण काय कुजबुजली ?
26) तामसीक आहार कशाला म्हणतात ?

* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. [03]

27) ~~आवण महिन्यातील सण उत्सवांचे वर्णन लेखकाने~~ कसे केले आहे ?
28) चिमणराव व गुंड्याभाऊ यांच्या सोबत डॉ. त्रिवेदिंनी कोणती चर्चा केली ?

विभाग - C (व्याकरण)

* खालील वाक्यातील पदांचा योग्य क्रम जुळवून वाक्य पुन्हा लिहा. [2]

29) ती ऐकून दुःखद बातमी पाणावले त्याचे डोळे
30) शिवछत्रपतींचा केले रक्षण त्यांनी मराठी राज्याचे

* खालील समानार्थी शब्दांच्या जोड्या शोधुन पुन्हा लिहा. [2]

31) संकट ×
32) डोळे ×

* खालील विरुद्धार्थी शब्दाला योग्य शब्द द्या. [2]

33) अनुकुल ×
34) निंदा ×

* खालील शब्दसमुहासाठी एक शब्द द्या. [2]

35) कमी व मोजकेच बोलणारा
36) पावसाळ्यात आकाशात दिसणारी सात रंगाची कमान

* खालील वाक्याचे कंसातील सुचनेनुसार वाक्यात रुपांतर करा. [1]

37) गुरुंचे उपकार कधी विसरता येतील का ?
(नकारार्थी वाक्य करा)

* खालील वाक्याचे कंसातील सूचनेनुसार परिवर्तन करा. [1]

38) ती मुलगी देखणी आहे. कारण तिचा चेहरा सुरेख आहे.
(संयुक्त वाक्य करा)

* खालील सामासिक शब्दाचा विग्रह करून समास प्रकार सांगा [1]

39) दिव्यदृष्टी

* खालील अलंकाराचे उदाहरण द्या. [1]

40) यमक

* खालील वृत्ताचे उदाहरण देऊन लक्षणे सांगा. [1]

41) लहान अभंग

* खालील वाक्यातील प्रयोग ओळखा. [1]

42) दिवाळीत दिव्यांची रोशनाई केली जाते.

* खालील वाक्प्रचारांचा अर्थ सांगा. [1]

43) डोळे भरून येणे

* खालील ग्रामीण शब्दांना प्रचलित मराठी शब्द लिहा. [1]

44) आखरीला

* खालील म्हणींचा अर्थ सांगा. [1]

45) गरज सरो नि वैद्य मरो.

* खालील वाक्यात विरामचिन्हांचा वापर करून वाक्य पुन्हा लिहा. [1]

46) मी कशाला मारु त्याला

विभाग - D (अर्थग्रहण)

* खालील कविता वाचून दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [5]

आला श्रावण श्रावण
गुच्छ रंगाचे घेऊन
ऊनपावसाचे पक्षी
आणि ओंजळीमधून
निळे स्वप्न कुजबुजे
हळू पाखरांच्या कानी
ऊन कोवळे दाटले
केशराच्या रानोरानी
आला मेल्या मरणाला
जिती पालवी फुटेल,
गोठलेल्या आसवांना
पंख नवीन येतील.
आला धरतीला फेर
कवडशांची डाळिंबे,
पर्णातील नभातून
शाश्वताची निळी टिंबे.
आला श्रावण श्रावण
ओल्या सोनपावलांनी
दाहि दिशा मोहरल्या
यौवनाच्या मंजिऱ्यांनी.

प्रश्न :-

47) हे कोणत्या ऋतूचे वर्णन आहे ?
48) श्रावण काय काय घेऊन आला आहे ?
49) निळे स्वप्न कोणाच्या कानात कुजबुजले ?
50) या कवितेत 'आकाश' या अर्थाचा दुसरा कोणता शब्द आला आहे ?
51) ओल्या सोनपावलांनी आलेल्या श्रावणामुळे वातावरण कसे झाले आहे ?

* खालील गद्य उतारा वाचून दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [5]

भारतीय राज्यघटनेने आपल्या देशात लोकशाही आली. पण लोकशाहीची मधुर फळे आपण चाखतो काय? कोणीही विचारी माणसास याचे उत्तर नकारार्थी द्यावे लागेल. नुसत्या नकाराने हा प्रश्न सुटणार नाही. त्याच्या मुळाशी असणाऱ्या कारणांचा विचार करावा लागेल. वर्णव्यवस्थेच्या जाचक रुढींनी सर्व समाज पोखरला गेला आहे. त्यामुळे परस्परांबद्दल आपुलकी उरली नाही. अस्पृश्यतेची विषारी मुळे समाजाच्या जमिनीत खोलवर रुजली आहेत. या बद्दल सभा संमेलने गाजतात. पण व्यवहारिक आचरण मात्र शुन्य आजही अनेक खेड्यामध्ये शिक्षणाची गंगा पोहोचली नाही.
ती जगापासून कितीतरी दूर आहेत. अज्ञान आणि दारिद्र्य त्यांच्या विळख्यात आहेत. म्हणून लोकशाही यशासाठी समतेचा ध्वज उंच धरा शिक्षणाचा सर्वत्र पसार करा.

प्रश्न :-

52) आपल्या देशात लोकशाही कशी आली?
53) लोकशाहीची मधुर फळे आपण चाखतो त्यांचे उत्तर काय असेल?
54) सर्व समाज का पोखरला गेला?
55) आजही अनेक खेड्यांची अवस्था कशी आहे?
56) उताऱ्याला समर्पक शीर्षक द्या?

* खालील उताऱ्याचा 1/3 भागात सारांश लिहा व योग्य शीर्षक द्या. [5]

57) राष्ट्रीय चारित्र्य हा त्या राष्ट्रातील लोकांच्या दर्जाचा कणा आहे. हे राष्ट्रीय चारित्र्य जितके शुध्द व उच्च दर्जाचे असेल तितका त्या लोकांचा विकास प्रतिकुलतेवर मात करुन होईल. भारतीय लोकांना प्रतिकुलतेचा अर्थ माहिती होईल. तेव्हा त्यावर मात करण्याचा ते प्रयत्न करतील. जय - पराजय वेगळी गोष्ट आहे. एखाद्या वेळी अपयश पत्करावे लागले तरी जे लोक प्रभावीत झाले आहेत. त्यांच्याजवळ उच्च राष्ट्रीय चारित्र्याची बैठक आहे. ते अडचणींना

घाबरत नाहीत व पराजय पत्करून हात झटकून मोकळे होत नाही. परिस्थितीत ते आव्हान स्विकारतात व विरोधी स्थितीत ते टक्कर देतात. भारतीयांच्या मनावर ही गोष्ट बिंबवणे जरुरी आहे. स्वावलंबन व कामावर निष्ठा या पार पाडणे. एवढ्या शिदोरीवर कुणाच्याही विरोधाला व प्रतिकुलतेला मागे टाकता येईल.

विभाग - E (लेखन)

* खालील दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे गोष्ट तयार करा व गोष्टीला योग्य ते शीर्षक द्या. [5]

58) एक गृहस्थाची अंगठी चोरली गेली ----- नोकरावर संशय ----- त्याच्याकडून नकार ---- न्यायालयात प्रकरण ----- न्यायाधिशांची युक्ती ---- समान लांबीच्या काठ्या सर्वांना दिल्या ---- चोराची काठी एक इंच वाढेल ---- खऱ्या चोराने एक इंच काठी कापली ---- दुसऱ्या दिवशी न्यायाधिशाचा निर्णय ---- बोध.

किंवा

* खालील कल्पनेचा विस्तार करा.

'कठिण समय येता कोण कामास येतो ?'

* खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे सुमारे 200 ते 250 शब्दात निबंध लिहा. [10]

59) 'वृक्षमित्र'

रुपरेखा - वृक्षाचे आणि माणसाचे नाते - वृक्ष माणसाला काय देतो ? — वृक्षांच्या अभावी काय घडते ? — वृक्षांबद्दलचे आपले कर्तव्य.

किंवा

'मातृभाषेचे महत्त्व'

रुपरेखा - मातृभाषेचे ऋण न फेडता येणारे —

माणसाला मातृभाषा गवसली नसती तर — अंगाई गीते — बालपणीच्या गोष्टी — मातृभाषेतून संस्कार — ज्ञानेश्वरी — नाट्यांची रचना — तुकारामांचे अभंग — समाजप्रबोधन — शिक्षणाचे माध्यम — मातृभाषा — मातृभाषेचा अभिमान.

किंवा

'युगपुरुष - छत्रपती शिवाजी महाराज'

रूपरेखा - असामान्य राजा — कालशिरी श्रेष्ठ ठरलेला राजा — पन्नास वर्षांच्या आयुष्यात मोठी कामगिरी — जन्म, माता, पिता स्वराज्याची स्थापना — शक्ती व युक्तीचा वापर — राज्याभिषेक — जनतेचे राज्य — राजव्यवहारकोश — सैन्यापेक्षा मुलकी सत्तेला महत्त्व — सर्वात जास्त महत्त्व दिलेला.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

વિષય : मराठी (પ્રથમ ભાષા) (003)

અભ્યાસક્રમનું માસવાર આયોજન

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ નંબર	પ્રકરણનું નામ	અંદાજિત તાસ
1.	જૂન	1 2 3 4	तीन दृष्टांत अभंगवाणी (पद्य) पेशव्यांची बखर दमयंती स्वयंवर (काव्य) • वाक्य पदक्रम • समानार्थी शब्द • विरुद्धार्थी शब्द • निबंधलेखन	04 03 04 04 02 02 03
2.	જુલાઈ	5 6 7 8	शेतकऱ्यांची स्थिती सुधारण्याचे उपाय भजभज भवजलधिमाजी (काव्य) शिक्षणाची जडणघडण गोफण केली छान ! (काव्य) • शब्दसमूहासाठी एक शब्द लिहा • वाक्यरूपांतर • वाक्यसंश्लेषण • निबंधलेखन	05 03 04 03 03 03 03+03=06
3.	ઓગસ્ટ	9 10 11	अंकुर पाणपोई (काव्य) निद्रादेवीची आराधना • समास • अलंकार • वृत्ते • निबंधलेखन	05 03 04 03 03 03+02=05
4.	સપ્ટેમ્બર	12 13 14	मनाचा दमड (काव्य) मीरा... मधुरा! वेदा आधी तू होतास (काव्य) • प्रयोग • कथालेखन • अहवाललेखन	03 05 04 03 09
5.	ઓક્ટોબર	15 16 17 26	कलिंगड एक प्रकाशाची प्रार्थना (काव्य) हादगा वैश्विक ग्रंथ -- श्रीमद् भगवद्गीता	04 03 04 04

6.	નવેમ્બર	18 19 20	बिरसा मुंडा (काव्य) आमचे आनंदवन ...असं तर व्हायला नको होतं • वाक्प्रचार • ग्रामीण शब्द • शब्दांमधील अर्थभेद • निबंधलेखन	04 04 04 03 03 03 03
7.	ડિસેમ્બર	21 22 23 24	लाल चिखल खूपच लोक लिहितात (काव्य) पुनरागमनायच कवितेविषयी एक पत्र (काव्य) • म्हणी • विरामचिन्हांचा वापर • गद्य आकलन पठन	04 03 04 04 03 03 04
8.	જાન્યુઆરી	25 27	चंद्रगुप्ताची संगिनी भारतीय शाश्वत मूल्ये आणि गीता • पद्य आकलन पठन • सारांश लेखन • कल्पना विस्तार • निबंधलेखन	04 05 05 05 05
9.	ફેબ્રુઆરી		पुनरावर्तन आणि मार्गदर्शन	24

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

મરાઠી (પ્રથમ ભાષા) (003) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક   કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક / મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ હાર્દ/ઉદેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સં બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન(K)	સમજ(U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
કુલ ગુણ	15	25	15	30	15	100
ટકા%	15	25	15	30	15	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો – (O)	30	30	30.
2.	અતિ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (VSA)	30	30	20
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA)	06	08	12
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	06	06	28
5.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01.	01	10
	પ્રશ્નોની કુલ સંખ્યા	73	75	100.

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	વિભાગ દીઠ ગુણ
1.	વિભાગ–A પદ્ય	20
2.	વિભાગ–B ગદ્ય	20
3.	વિભાગ–C વ્યાકરણ	20
4.	વિભાગ–D અર્થગ્રહણ	20
5.	વિભાગ–E લેખન સજ્જતા	20
	કુલ ગુણ	100

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

मराठी (પ્રથમ ભાષા) (003) (સામાન્ય પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક | પ્રશ્નપત્રનું માળખું | કુલ ગુણ : 100

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-A પદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
1 થી 3	खालील प्रश्नांचे योग्य विकल्प शोधून उत्तरे लिहा.	03
4 થી 6	खालील हेतूलक्षी प्रश्नांची उत्तरे लिहा	03
7 થી 10	खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	04
11 થી 14	खालील प्रश्नांची तीन-चार वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही तीन)	06
15	खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)	04

વિભાગ-B (ગદ્ય)

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-B ગદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
16 થી 18	खालील प्रश्नांचे योग्य विकल्प शोधून उत्तरे लिहा.	03
19 થી 21	खालील हेतूलक्षी प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	03
22 થી 25	खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.	04
26 થી 29	खालील प्रश्नांची तीन-चार वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)	06
30	खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)	04

વિભાગ-C વ્યાકરણ

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-C વ્યાકરણ આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
31 थी 32	खालील वाक्यांचा पदक्रम योग्य क्रमात जुळवून वाक्य पुन्हा लिहा.	02
33 थी 36	खालील समानार्थी शब्दांच्या जोड्या शोधुन पुन्हा लिहा.	02
37 थी 40	खालील विरुद्धार्थी शब्दांच्या जोड्या शोधुन पुन्हा लिहा.	02
41 थी 44	खालील शब्दसमूहांसाठी एक शब्द द्या.	02
45	वाक्यांत रुपांतर करा	01
46	वाक्य संकलन/संश्लेषण करा	01
47	सामासिक शब्दाचा विग्रह करून समास प्रकार सांगा	01
48	वृत्ताचे उदाहरण देऊन लक्षणे सांगा	01
49	खालील अलंकाराचे उदाहरण द्या.	01
50	खालील वाक्यातील प्रयोग ओळखा	01

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
51 થી 52	खालील वाक्प्रचारांचा अर्थ लिहा.	01
53 थी 54	खालील ग्रामीण शब्दांना प्रचलित मराठी शब्द द्या.	01
55 थी 56	खालील अशुद्ध शब्द शुद्ध करून लिहा.	01
57	खालील शब्दांमधील अर्थभेद लिहा.	01
58 थी 59	खालील म्हणींचे अर्थ लिहा.	01
60	खालील वाक्यात विरामचिन्हांचा वापर करून पुन्हा लिहा.	01

વિભાગ-D અર્થગ્રહણ

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-D અર્થગ્રહણ આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
થી 61 थी 65	खालील कविता वाचून त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे तुमच्या शब्दांत लिहा.	05
થી 66 थी 70	खालील उतारा वाचून त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे तुमच्या शब्दांत लिहा	05

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
71	खालील उताऱ्याचा 1/3 भागात सारांश लिहा व उताऱ्यास योग्य शीर्षक द्या.	05
72	खालील परिच्छेद काळजीपूर्वक वाचून नोंद कालक्रमानुसार लिहा.	05

વિભાગ-E લેખનસજ્જતા

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-E લેખન સજ્જતા આધારિત પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
73	प्रश्नपत्रात दिलेल्या विषयावर अहवाल लेखन करा.	05
74	खालील मुद्द्यांच्या आधारे गोष्ट लिहा व योग्य शीर्षक द्या. किंवा खालील दिलेल्या कल्पनेचा विस्तार करा.	05
75	निबंध लेखन – कोणत्याही तीन निबंधापैकी एका विषयावर निबंध लेखन करा.	10

गुजरात माध्यमिक व उच्चत्तर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड,
गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष-2025-26

विषय :- मराठी (003) प्रथम भाषा

* सामान्य प्रवाह *

इयत्ता-12 वी

गुण - 100

वेळ - 3 तास

सूचना :-

1) या प्रश्नपत्रिकेचे पाच विभाग करण्यात आलेले आहेत.
2) प्रश्नांचे विकल्प आंतरिक आहेत.
3) या प्रश्नपत्रिकेत एकूण 75 प्रश्न आहेत.
4) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
5) लेखन सज्जता, भाषाशुद्धी, मौलिक लिखाणास गुण प्राधान्य असेल.

विभाग - A

(पद्य)

* खालील प्रश्नांचे योग्य विकल्प निवडून उत्तरे लिहा. [3]

1) श्वानाने कोणत्या रंगाचा वेष धारण केला आहे, असे तुकाराम म्हणतात ?

(अ) भगवा (ब) निळा

(क) काळा (ड) हिरवा

2) मानवाने कोणाचे बारसे केले ?

(अ) आकाशाचे (ब) विश्वाचे

(क) प्रतिभावंताचे (ड) प्रेषितांचे

3) कविला पाठ टेकायला काय देते, असे कवियत्री म्हणते?

(अ) गवसून (ब) चिमटा

(क) पटकुर (ड) पलंग

* खालील हेतुलक्षी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [3]

4) 'भजभज भवजलधिमाजी' या कवितेचा साहित्य प्रकार कोणता?

5) 'योगभ्रष्ट', 'शुभवर्तमान', 'चित्रलिपी' या काव्यसंग्रहाचे लेखन कोणत्या कवीने केले आहे?

6) 'खुपच लोक किलिलाल' ही कविता कोणत्या काव्य संग्रहातून घेतली आहे?

* खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [4]

7) कोणाचे चिंतन करुन कविराजाचे हृदय निवले आहे?

8) पिक भरल्यावर कशाची गाठ मारावयाची आहे असे कवी म्हणतो?

9) राजकारणी कोठे बसले आहेत, असे कवि म्हणतो?

10) कवितेची प्रतिमा कायमची कशात भिजून राहते?

* खालील प्रश्नांची तीन-चार वाक्यांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [6]

11) जनाबाईने विठ्ठलाच्या स्वागतासाठी काय-काय केले आहे?

12) कवितेत 'गोफण' हे रुपक कशासाठी वापरले आहे व या गोफणाने कवीने कोणाकोणावर हल्ला केला आहे?

13) कवीला दिवसांचे ओझे का वाटत आहे?

14) बिरसा मुंडा बद्दल थोडक्यात माहिती सांगा.

* खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. [4]

15) नकराजाने राजहंसाला धरल्यानंतर राजहंसाने सुटण्यासाठी काय- काय प्रयत्न केले ?

किंवा

आयुष्याभोवती काय निर्माण करावे असे कवी म्हणतात ?

विभाग - B

(गद्य)

* खालील प्रश्नांची योग्य विकल्प निवडून उत्तरे लिहा. [3]

16) मुलाला भुक लागण्यासाठी आईने काय दिले ?
(अ) साखर (ब) हीरडा-बेहडा
(क) गुळला (ड) बदाम

17) भोजराजा कोणत्या वंशाचे होते ?
(अ) शिसोदे (ब) छत्रपती
(क) चितोड (ड) उदयपूर

18) आईच्या चेहऱ्यावर कायम काय असे ?
(अ) दुःख (ब) निराशा
(क) आनंदित स्मित (ड) उदयपुर

* खालील प्रश्नांची हेतुलक्षी उत्तरे लिहा. [3]

19) 'पेशव्यांची बखर' या पाठाचे लेखक कोण आहेत ?

20) 'मिरासदारी' हा कथासंग्रह कोणत्या लेखकांचा आहे ?

21) 'डॉ. बाळ फोंडके' यांना कोणत्या साहित्य परिषदेचा पुरस्कार देण्याचे जाहीर झाले आहे ?

* खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [4]

22) नरेन्द्रचा कळ कुठे होता?

23) आपण मेडत्याला कशासाठी आलो आहोत? असे भोजराजा सांगतो?

24) तात्यांनी हाडभ्याचा चित्र असलेला कागद कुणाच्या दुकानातून आणलेला असे?

25) परमशांती कशाप्रकारे मिळविला येते?

* खालील प्रश्नांची तीन-चार वाक्यांत उत्तरे लिहा.
(कोणतेही तीन) [6]

26) शेती सुपीक होण्यासाठी शेणखताचा पुरवठा कसा केला पाहिजे असे लेखक म्हणतात?

27) लेखकाला झोपेतून उठविण्यासाठी मित्राने कोणता अघोरी उपाय केला?

28) अनाथाळ्यातील मुलांचा नामकरणविधी कसा होत असे?

29) ईश्वराची सर्वव्यापकता कळल्यानंतर माणसाच्या वर्तनात कोणता बदल घडतो? त्याचा संपूर्ण सृष्टिवर कोणता परिणाम होतो?

* खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. [4]

30) हरिदासांनी निवृत्ती नंतरची कोणती स्वप्ने पाहिली होती?

किंवा

'लाल चिखल' या पाठाच्या शीर्षकाची समर्पकता पटवा?

विभाग - C

(व्याकरण)

* खालील वाक्यांचा पदक्रम योग्य क्रमात जुळवुन वाक्य पुन्हा लिहा. [2]

31) अंगठी परत ती आपण पेटीत ठेवू लागडी.

32) ठिकाणी परमेश्वराच्या शक्ती आहेत अनेकविध

* खालील समानार्थी शब्दांच्या जोड्या शोधुन पुन्हा लिहा. [2]

33) नदी — विहंग — तरु

34) पक्षी — वृक्ष — पद्म

35) झाड — सरिता — खग

36) कमळ — पंकज — वाहिनी

* खालील विरुद्धार्थी शब्दांच्या जोड्या शोधुन पुन्हा लिहा [2]

37) तारुण्य × कृतघ्न

38) प्रकाश × निर्गुण

39) सगुण × वार्धक्य

40) कृतज्ञ × अंधार

* खालील शब्दसमूहांसाठी एक शब्द द्या. [2]

41) पावसाळ्यात आकाशामध्ये दिसणारी सात रंगी कमान

42) न शोभणारे

43) वाटसरूंसाठी पाणी पिण्याची सोय

44) बारा स्वरांनी तयार झालेली व्यंजनांची अक्षरे.

* खालील वाक्याचे कंसातील सुचनेप्रमाणे वाक्यात रुपांतर करा. [1]

45) तुझ्या बोलण्यावर मी कसा विश्वास ठेवू ?
(नकारार्थी वाक्य करा)

* खालील वाक्याचे कंसातील सुचनेप्रमाणे वाक्य संकलन करा. [1]

46) ती मुलगी देखणी आहे. कष्टाने तिचा चेहरा सुकला आहे.

* खालील सामासिक शब्दाचा विग्रह करून समास प्रकार सांगा. [1]

47) चरणकमल

* खालील वृत्ताचे उदाहरण देऊन लक्षणे सांगा. [1]

48) लहान अभंग

* खालील अलंकाराचे उदाहरण द्या. [1]

49) अनुप्रास

* खालील वाक्यातील प्रयोग ओळखा. [1]

50) पोलिसाने चोराला बेदम मारले.

* खालील वाक्प्रचारांचा अर्थ लिहा. [1]

51) डोळा लागणे

52) सोन्याचा दिवस उगवणे

* खालील ग्रामीण शब्दांचा प्रचलित मराठी शब्द द्या. [1]

53) इच्यारलं

54) आखरीला

* खालील अशुद्ध शब्द शुद्ध करून लिहा. [1]

55) आशिरवाद

56) निरमल

* खालील शब्दांमधील अर्थभेद लिहा. [1]

57) धन - धन

* खालील म्हणींचे अर्थ लिहा. [1]

58) घरोघरी मातीच्या चुली

59) चार दिवस सासुचे, चार दिवस सुनेचे.

* खालील वाक्यात विरामचिन्हांचा वापर करून पुन्हा लिहा. [1]

60) त्या दिवशी कसली पार्टी करायची

विभाग - D
(अर्थग्रहण)

* खालील कविता वाचून त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे तुमच्या शब्दांत लिहा. [5]

तिन्ही लोक आनंदाने भरून जाऊ दे रे
तुझे गीत गाण्यासाठी सूर लावू दे रे ।। धृ ।।

शुभ्र फुले भाळून आल्या निळ्या निळ्या लाटा
रानफुले लेऊनि सजल्या या हिरव्या वाटा
या सुंदर यात्रेसाठी मला गाऊ दे रे ।।१।।

मोर केशरांचे झुलती पहाटेस दारी
झऱ्यातुनी दिडदा दिडदा वाजली सतारी
सोहळ्यात सौंदर्याच्या तुला पाहू दे रे ।।२।।

शांत शांत उत्तररात्री मंद मंद तारे
तुझे प्रेम घेऊनि येती गंध धुंद वारे
चांदण्यात आनंदाच्या मला न्हाऊ दे रे ।।३।।

एक एक नक्षत्राचा दिवा लागताना
आणि फुले होण्यासाठी कळ्या जागताना
पौर्णिमा स्वरांची माझ्या तुला पाहू दे रे ।।४।।

— मंगेश पाडगावकर

प्रश्न :

61) शुभ्र फुले माळून कोण आले आहे ?
62) झऱ्यातून कशाचा आवाज येत आहे ?
63) गंध-धुंद वारे काय घेऊन येतात ?
64) केशरांचे मोर केव्हा झुलतात ?
65) कवितेला योग्य शीर्षक द्या. ?

* खालील उतारा वाचून त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे तुमच्या शब्दांत लिहा. [5]

विज्ञान ही मानवाच्या हातातील जादूची कांडी आहे. या जादूच्या कांडीने आयुष्य सुखकर केले आहे. परंतु काही समस्याही निर्माण केल्या आहेत. खनिज तेलाच्या महागाईमुळे ही एक सुखसोय त्रासदायक होऊ लागली आहे. परंतु विज्ञानाने पर्यायी व पूरक इंधन व्यवस्था आपल्या पुढे हजर केल्या आहेत. सौर ऊर्जा हा असाच एक विज्ञानाच्या जादूने उपलब्ध करून दिलेला मार्ग आहे. पेट्रोलच्या समस्येवर एक उत्तर मिळालेले आहे.

आपल्या सूर्याचे स्वरूप विज्ञानाच्या अभ्यासाने स्पष्ट होत गेले आणि वैज्ञानिकांच्या हे लक्षात आले की इथे हायड्रोजनचं रूपांतर हेलियममध्ये होतं व ऊर्जा निर्मिती होते. सूर्यप्रकाशाच्या स्वरूपात

पोहोचणारी लक्षावधी किलोवॅट ऊर्जेचा उपयोग कसा करून घेता येईल. या दिशेने प्रयत्न सुरू झाले. आजच्या घडीला या फुकट प्राप्त होत असलेल्या ऊर्जेचा विविध प्रकारांनी उपयोग होत आहे. परंतु याचा वापर करण्याचे तंत्रज्ञान अजूनही व्हावे तितके विकसित झालेले नाही. सूर्य प्रचंड प्रमाणात ही सौर ऊर्जा पृथ्वीवर ओतत असतो. परंतु या उपयुक्त आणि प्रदूषणविरहीत ऊर्जेचे महत्त्व जेवढे समजायला हवे तेवढे समजलेले नाही. असे म्हणावे लागते. सौरऊर्जेचा उपयोग प्रत्यक्ष रीतीने होण्यासाठी शास्त्रज्ञांच्या अधिक प्रयत्नांची गरज आहे. या शतकात परंतु या क्षेत्रात ही यंत्रणा अधिक उपयुक्त व सोपी करण्याच्या दृष्टीने अधिक संशोधन व्हायला हवे.

प्रश्न :

66) लेखकाने 'जादूची कांडी' कशाला म्हटले आहे ? का ?

67) इंधनाच्या समस्येवर कोणते उत्तर विज्ञानाने दिले आहे ? कसे ?

68) सौर ऊर्जेचे फायदे कोणते आहेत ?

69) सौर ऊर्जेचा उपयोग कशा तऱ्हेने केला जातो ?

70) उताऱ्याला योग्य शीर्षक द्या.

* खालील उताऱ्याचा 1/3 भागात सारांश लिहा व उताऱ्यास योग्य शीर्षक द्या. [5]

71) आपण जेथे पाहू तेथे परमेश्वर आहे, परंतु आपण आंधळे आहोत. आपण झाडामाडातच देव पाहतो, परंतु मानवातील देव आपणांस दिसत नाही. आपणांस चार तोंडाचा, आठ हातांचा असा देव हवा असतो. मनुष्याहून ही निराळा देव हवा असतो. मनुष्याच्या रूपाने आपल्या शेजारी उभा असलेला परमेश्वर आपणांस दिसत नाही. या मानवाजवळ आपण भांडतो. त्याला आपण गुलाम करतो. त्याची कत्तल करतो आणि देवाची पूजा करू पाहतो. भगवंताना याचे आश्चर्य वाटेल. अरे मनुष्यातील देव आधी पाहा. हा बोलता-चालता देव आहे. याचे स्वरूप बघा, याला काय हवे नको ते पहा. दगडाच्या देवाला काय आवडते, आपणाच ठरवून टाकले आहे. गणपतीला मोदक आवडतो, कृष्णाला लोणी आवडते, खंडोबाला खोबरे हवे; परंतु मानवाला काय हवे, याची विवेचना आपण कधी करतो

काय? आपल्या समोरती हा दोन हातांचा देव उभा आहे. त्याच्या पोटात अन्न नाही, त्याच्या अंगावर वस्त्र नाही. त्याच्या पूजेला जातो का धावून?

* खालील परिच्छेद काळजीपूर्वक वाचुन तो कालक्रमानुसार लिहा.

[5]

72) प्रत्येक घराच्या सोयीप्रमाणे हा दिवस ठरवला जाई. या कल्पनेनं खिन्न वाटायला लागे. ही जेवण संपली की मुली घरोघरी परतणार, किती तरी दिवस चाललेला रोजच्या गाण्यांचा रंग ओसरत जाणार. हादग्याच्या शेवटच्या दिवशी हादग्याची सांगता असे. त्याच दिवशी किंवा एखाद्या सवडीच्या दिवशी दुपारी हादग्याची भातुकली केली जाई. शक्यतो एकमेकींच्या घरी विचारुन.

विभाग - E

(लेखन)

73) तुमच्या शाळेत - सोसायटीत साजरा केलेल्या 'स्वच्छता अभियान' या विषयावर अहवाल लेखन करा. [5]

74) खालील दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे गोष्ट लिहा व त्यास योग्य शीर्षक द्या. [5]

एन्ड्रोक्लिज एक गुलाम — जंगलात पळून जाणे — गुहेत — शिरणे — वेदनेने विव्हळणारा सिंह — पायात काटा — काटा काढणे — सिंहाला आराम — मित्रता — एन्ड्रोक्लिजला मालक पकडून नेतो — सिंहालाही पिंजऱ्यात अडकवतात — उपाशी सिंहाच्या पिंजऱ्यात एन्ड्रोक्लिजला सोडतात — सिंह त्याचे पाय चाटतो.

किंवा

* खालील दिलेल्या कल्पनेचा विस्तार करा.

'जया अंगी मोठेपणा तया यातना कठीण'

* खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा.

[10]

75) कुटुंब व्यवस्थेतील वृद्धांचे स्थान :

रूपरेखा – सगळ्यांना भेडसावणारा प्रश्न – वृद्धाश्रमाचे महत्त्व वाढले – तरुण पिढी आणि वृद्ध यांच्यात मतभेद – स्वतंत्र कुटुंबपद्धती – जागेचा अभाव – वृद्धांचा हेकेखोरपणा – घराची काळजी – संस्कार – बालकांना धार्मिकज्ञान – तरुणांशी जुळवून घेतल्यास योग्य स्थान.

किंवा

लोकशाही आणि निवडणुका :

भारत एक लोकशाहि राष्ट्र – प्रतिनिधींची निवड अटळ म्हणून निवडणुका – निवडणुकांतील दोष व त्रुटी – निवडणूक आयुक्तांचे कार्य – निर्भय वातावरणातील निवडणुका आवश्यक – संदेश.

किंवा

करमणुकीच्या साधनांवर बंदी आणली तर :

रूपरेखा – मनोरंजन – मौजमजा, हलकेफुलके – त्यामुळे करमणुकीच्या साधनांची रेलचेल – बंदी आली तर....! – चोरून करण्याची प्रवृत्ती वाढते – लोक बेकार होतील – परिणाम – कंटाळेपणा – हिंसक बनेल – मोठा धोका निर्माण होईल – फायदे व तोटे दोन्ही ही दिसतील.....

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12 મરાઠી (FL) (003) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક | પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ | કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
PART-A ગુણ	12	24	08	06	00	50
PART-B ગુણ	02	11	25	04	08	50
કુલ ગુણ	14	35	33	10	08	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-A

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો	50	50

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-B

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	જનરલ વિકલ્પ વિના પ્રશ્નોની સંખ્યા	જનરલ વિકલ્પ સાથે પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA)	06	08	12
2.	લાંબા જવાબી પ્રશ્નો (LA)	06	08	28
3.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	01	10
	કુલ	13	17	50

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણભાર
1.	પદ્ય વિભાગ	25
2.	ગદ્ય વિભાગ	25
3.	વ્યાકરણ	10
4.	અર્થગ્રહણ / લેખન સજ્જતા	40
	કુલ	100

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

मराठी (પ્રથમ ભાષા) (003) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક | પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ | કુલ ગુણ : 100

નોંધ : પ્રશ્નપત્ર બે ભાગમાં વહેંચાયેલું રહેશે. PART-A અને PART-B એમ બંને વિભાગો 50-50 ગુણના રહેશે. કુલ 100 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર રહેશે.

PART-A

પ્રશ્ન ક્રમ	પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
1 થી 15	दिलेल्या वैकल्पिक प्रश्नांचे उत्तर बरोबर विकल्प शोधून लिहा. काव्यावर आधारित प्रश्न विचारावेत.	15
16 થી 30	दिलेल्या वैकल्पिक प्रश्नांचे उत्तर बरोबर विकल्प शोधून लिहा. काव्यावर आधारित प्रश्न विचारावेत.	15
31 થી 40	दिलेल्या वैकल्पिक प्रश्नांचे उत्तर बरोबर विकल्प शोधून लिहा. पाठ्यपुस्तकावर आधारित व्याकरणावर विचारावे.	10
41 થી 45	दिलेल्या वैकल्पिक प्रश्नांचे उत्तर बरोबर विकल्प शोधून लिहा. अपठित काव्यावर प्रश्न विचारावेत	05
46 થી 50	दिलेल्या वैकल्पिक प्रश्नांचे उत्तर बरोबर विकल्प शोधून लिहा. अपठित गद्यावर प्रश्न विचारावेत.	05

PART-B

વિભાગ-A (પદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત)

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
1 થી 4	तीन-ते-चार वाक्यात थोडक्यात उत्तरे लिहू शकणार अशी चार प्रश्न विचारावेत, पण तीनचे उत्तर लिहिणे.	06
5 થી 6	सविस्तर उत्तर लिहू शकणार असे दोन प्रश्न विचारावेत पैकी एकाचे उत्तर लिहावे.	04

વિભાગ-B (ગદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત)

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
7 થી 10	तीन-ते-चार वाक्यात थोडक्यात उत्तरे लिहू शकणार अशी चार प्रश्न विचारावेत, पण तीनचे उत्तर लिहिणे	06
11 થી 12	सविस्तर उत्तर लिहू शकणार असे दोन प्रश्न विचारावेत पैकी एकाचे उत्तर लिहावे.	04

વિભાગ-C (અર્થગ્રહણ લેખન કૌશલ્ય)

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
13	दिलेल्या विषयावर अहवाल लेखन करणे, (पान नाव, पत्ता, फोन नं. देण्याचा नाही. परंतु दिनांक आणि शहर लिहा.	05
14	दिलेल्या उताऱ्याचा (अपठीत) 1/3 भागात सारांश लेखन करणे.	05
15	खालील दिलेल्या गद्य उताऱ्याचा योग्य तो क्रम लावून तो पुन्हा लिहणे.	05
16	खालील पैकी कोणत्याही एका विषयावर दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे सुमारे 200 शब्दांत निबंध लिहणे. (तीन विकल्प देणे) वर्तमान/कल्पना/चिंतनात्मक/वैचारिक	10
17	खालील दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे गोष्ट तयार करणे व त्याचा शीर्षक देणे. किंवा खालील काव्यपंक्तीचा सुमारे 100 शब्दांत विस्तार करणे.	05

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

મરાઠી (પ્રથમ ભાષા) (003) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક | પ્રશ્નપત્રનું માળખું | કુલ ગુણ : 100

क्रम	पाठ / प्रकरणाचे नाव	गुणभार
1	पद्यावर आधारित कृती	25
2	गद्यावर आधारित कृती	25
3	**व्याकरणावर आधारित मुद्दे :-** समानार्थी शब्द 01 गुण वाक्याचा पदक्रम 01 गुण विरुद्धार्थी शब्द 01 गुण शब्दसमूहासाठी एक 01 गुण वाक्प्रचार 01 गुण ग्रामीण शब्द 01 गुण वृत्त 01 गुण समास 01 गुण अलंकार 01 गुण प्रयोग 01 गुण	10
	अर्थग्रहण - कौशल्य समाविष्ट मुद्दे :- अहवाल लेखन 05 गुण 1/3 सारांश लेखन 05 गुण गद्य उताऱ्याचा क्रम 05 गुण निबंध 10 गुण मुद्द्यावरून गोष्ट 05 गुण गद्यार्थ - पद्यार्थ 10 गुण	40
	कुल गुण	100

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

મરાઠી (પ્રથમ ભાષા) (003) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર

સમય : 3 કલાક | કુલ ગુણ : 100

PART-A	50 गुण
PART-B	50 गुण
विभाग-A	10 गुण
विभाग-B	10 गुण
विभाग-C	30 गुण

नोंद : हे परिरुप विद्यार्थी, शिक्षक, प्राश्निक, मॉडरेटर्स, वगैरेंच्या मार्गदर्शनासाठी आहे. त्या त्या विषयाचे प्राश्निक तसेच मॉडरेटर्सना माध्यमिक आणि उच्चतर माध्यमिक शिक्षणाच्या ध्येय हेतू / उद्देशाला सुसंगत राहून प्रश्नपत्राच्या संरचनेबाबत बदल करण्याची सूट राहील.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26
ધોરણ-12
મરાઠી (પ્રથમ ભાષા) (003) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક | નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર | કુલ ગુણ : 100

સૂચનાઓ :

[PART - A]

Time : 1 Hour | Maximum Mark's : 50

1) दिलेल्या प्रश्नपत्रिकेत Part - A मध्ये वस्तुनिष्ठ प्रकारचे एकूण 50 प्रश्न आहेत. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) प्रश्नांची क्रमसंख्या 1 ते 50 आहे. प्रत्येक प्रश्नाला 1 गुण आहे.
3) प्रश्नपत्रिका ठिक पद्धतीने वाचने आणि योग्य पर्याय / विकल्प लिहा.
4) आपल्याला वेगळे दिलेले O.M.R शीटमध्ये प्रश्नाच्या समोर (A) O, (B) O, (C) O आणि (D) O दिले आहे. ज्या प्रश्नाचे उत्तर योग्य आहे, ते विकल्पाच्या गोलाकारास पेनने पूर्ण गडद (●) करायचे आहे.
5) दिलेल्या प्रश्नपत्रिकेत वरच्या उजव्या बाजूस प्रश्नपत्र शीट नंबरला O.M.R. शीटमध्ये उपलब्ध स्तंभ (कॉलम) - मध्ये लिहा.

पद्य विभाग

1) गंगानदी कोणाकडे गेली आहे?
(A) सिंधुपाशी (B) डोंगरापाशी
(C) झाडापाशी (D) ढगापाशी

2) जनाबाई कोणाला मंदिरात घेऊन जात आहे?
(A) विष्णूला (B) शंकराला
(C) पार्वतीला (D) विठ्ठलाला

3) रंग ...... चंचुचे पंखाचे।
जसे अधरराग भीमकन्यचे ॥
(A) माणीक (B) हिरा
(C) सोनेरी (D) पिवळा

4) कवी मानवास कोणाला भजावयास सांगत आहे?
(A) कृष्णाला (B) गणपतीला
(C) शिवाला (D) ब्रम्हाला

5) 'कृष्णाजी केशव दामले' या कविचे टोपन नाव काय?
(A) बालकवी (B) केशवसुत
(C) कवी बी (D) केशवकुमार

6) आळशी लोक कशात समाधानी असतात असे कवी म्हणतो
(A) साखरपोळीत (B) पुरणपोळीत
(C) गुळपोळीत (D) तुपपोळीत

7) 'पाणपोईचे' गार पाणी पिल्याने कोणाच्या मनाची तृप्ती होईल?
(A) वाटसरूंची (B) देशाची
(C) आईची (D) भावाची

8) कळ्यांचे काय होऊन जाते असे कवी म्हणतो ?

(A) फुलं (B) साफल्य

(C) कचरा (D) निर्माल्य

9) मानव कोणाचे रूप पाहून व्याकूळ होत होता ?

(A) शंकराचे (B) पिशाच्चाचे

(C) देवांचे (D) पंचमहाभूतांचे

10) अवघ्या विश्वाचे नामकरण कोणी केले ?

(A) मानवाने (B) प्राण्यांनी

(C) देवांनी (D) पक्ष्यांनी

11) राजकारणी कोठे बसले आहेत असे कवी म्हणतो ?

(A) झाडावर (B) होयबांच्या घोळक्यात

(C) खुर्चीवर (D) गर्दीत

12) आश्रमशाळेतील मुले कवीला कोणाचे नाव विचारतात ?

(A) बिरसा मुंडाचे (B) परमेश्वराचे

(C) रस्त्याचे (D) गावाचे

13) रुपयांची कोणती किंमत कवीला हवी होती ?

(A) हजार (B) रुपयाच

(C) पाचशे (D) शंभर

14) मल्लिका अमर शेख यांचा पहिला कविता संग्रह कोणता ?

(A) वाळूचा प्रियकर (B) तू आणि मी

(C) सत्यव्रत (D) झंझावात

15) कवितेची प्रतिभा कायमची कशात भिजून राहते ?

(A) पाण्यात (B) कागदात

(C) दुधात (D) लूयात

गद्य विभाग

16) महानुभाव संप्रदायाचे संस्थापक कोण आहेत?
(A) गोपाळस्वामी (B) श्री चक्रधरस्वामी
(C) गोपाळकृष्ण (D) देवव्रत

17) श्रीमंत पुण्यास असतांना सखाराम बापूंनी कोणाकडे फितुरी केली?
(A) दादासाहेबांकडे (B) मामाजींकडे
(C) आप्पाजींकडे (D) काकाजींकडे

18) कोणत्या खात्याची होळी करावी असे फुले म्हणतात.
(A) जुलमी फॉरेस्ट (B) महसूल
(C) वरिष्ठ (D) कनिष्ठ

19) नरेन्द्रनाथाला ब्राम्होसमाजाची कोणती मते मान्य होती?
(A) निर्गुण उपासना (B) देववाद
(C) एकेश्वरवाद व सगुणोपासना (D) आस्तिकांची

20) विटा लावून छान वाफा कोणी बनविला होता?
(A) काशिबांनी (B) सीमाने
(C) मोर्दीनी (D) हरिदासने

21) कोणत्या गोष्टीबद्दल लेखकाची तक्रार नव्हती?
(A) आहार (B) जेवण
(C) निद्रा व झोप (D) प्रवास

22) मीरादेवीने कशाचा ध्यास घेतला आहे?
(A) श्रीकृष्णाचा (B) विष्णूचा
(C) शिवाचा (D) पार्वतीचा

23) 'कलिंगड' या पाठाचे लेखक कोण?

(A) भुजंग मेश्राम (B) केशवसुत

(C) कविता महाजन (D) गौरी देशपांडे

24) आमच्या मुलींच्या शाळेत ..... मोठाच कार्यक्रम असायचा.

(A) हादग्याचा (B) गणपतीचा

(C) नवरात्रीचा (D) नागपंचमीचा

25) प्रकाशला नेहमी कोणता आजार व्हायचा?

(A) ताप (B) सर्दी

(C) डायरिया (D) मलेरिया

26) बापू कोणत्या इयत्तेत शिकत होता?

(A) पहिलीत (B) बारावीत

(C) मॅट्रिकमध्ये (D) आठवीत

27) आईचे आत्मबल कशातून आले असे लेखक म्हणतो?

(A) मौनातून (B) शिक्षणातून

(C) ज्ञानातून (D) बोलण्यातून

28) चंद्रगुप्त मौर्याला अंगठी कोणी दिली?

(A) पारखने (B) चाणक्यने

(C) ग्रीकांनी (D) राजाने

29) 'भगवद्गीता' ही जगातील सर्वात सुंदर तसेच महान ज्ञानाची काय आहे?

(A) श्वाश्वत कृती (B) दुर्लभ कृती

(C) तात्विक कृती (D) चैतन्य कृती

30) भगवद्गीतेमध्ये भगवान श्रीकृष्ण म्हणतात त्याप्रमाणे आत्मा काय आहे?

(A) भाव (B) अमर

(C) धर्म (D) त्याग

व्याकरण विभाग

31) 'तलवार' या शब्दाला समानार्थी शब्द सांगा.

(A) उदक (B) दशा

(C) विहग (D) खड्ग

32) पदक्रमाच्या दृष्टीने खरे वाक्य शोधा.

(A) पेटीत ठेवू परत अंगठी ती आपण लाकडी

(B) ती अंगठी पेटीत ठेवू परत लाकडी आपण

(C) आपण ती अंगठी परत लाकडी पेटीत ठेवू

(D) ठेवू पेटीत लाकडी अंगठी ती आपण परत

33) 'सद्भाग्य' शब्दांचा विरुद्धार्थी शब्द सांगा?

(A) दुर्भाग्य (B) अपकार

(C) निवृत्ती (D) उन्नती

34) 'तत्वज्ञान जाणणारा' या शब्द समूहासाठी एक शब्द द्या.

(A) तत्ववेत्ता (B) साळवण

(C) वृद्धाश्रम (D) मध्यान्ह

35) 'पोबारा करणे' या वाक्प्रचाराचा अर्थ सांगा.

(A) झोप लागणे (B) हिंमत न होणे

(C) पळून जाणे (D) अतिशय संताप येणे

36) 'मपाल्या' या ग्रामीण शब्दासाठी मराठी प्रचलित शब्द द्या.

(A) माझ्या (B) शेवटी

(C) सगळे (D) तुझ्या

37) ढ्हाण अभंगात किती चरण असतात.

(A) तीन (B) चार

(C) पाच (D) दोन

38) नि:शस्त्र: ज्याच्याकडे शस्त्र नाही असा हे कोणत्या समासाचे उदाहरण आहे?

(A) द्विगू (B) बहुव्रीहि

(C) कर्मधारय (D) मध्यमपदलोपी

39) 'शिळा नव्हे ते स्वप्न मुलायम' हे कोणत्या अलंकाराचे उदाहरण आहे?

(A) रूपक (B) उपमा

(C) यमक (D) व्यतिरेक

40) 'पोलिसाने चोराला बेदम मारले' हे कोणत्या प्रयोगाचे उदाहरण आहे?

(A) कर्तरि (B) भावे

(C) कर्मणि (D) एकही नाही

* खालील कविता वाचून दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे विकल्पांमधून शोधा. (41 ते 45)

हिरवळ आणिक पाणी
तेथे मजला स्फुरती गाणी
निळीतुनी पाखरे पांढरी किलबिलतात थव्यांनी ।।१।।
सुखात चरती गुरे वासरे
ल्हेलुनी ल्हरतं कापरे
हवेतुनी आरोग्य खेळते गार नि आरस्त पानी ।।२।।

उरी जेथे भूमीची माया
अन्नात घाली हिरवी छाया
सांडत कोमळ आनंदाचे पाझर पानोपानी ॥३॥
माणूस जेथे हवाहवासा
अभंग ओवीमध्ये दिलासा
विश्वासावर जीवन सुस्थिर श्रद्धा नेक इमानी ॥४॥
देव जिथे हृदयात सदाचा
भार मनाला नसे उद्याचा
सुखे दुधाच्या हिरवळ चित्ती दुःखे डोळा पाणी ॥५॥

- बा. भ. बोरकर

प्रश्न :-

41) हिरवळ आणि पाणी पाहिल्यावर कवीला काय स्फुरते?

(A) गाणी (B) आनंद
(C) मोद (D) शहाणपण

42) हवेतून काय खेळत आहे?

(A) मुले (B) रोग
(C) आरोग्य (D) बायका

43) आनंदाचे पाझर कोठे आहेत?

(A) पानोपानी (B) नयनी
(C) मनी (D) कवनी

44) अभंग ओवीमध्ये काय आहे?

(A) राक्षस (B) माणूस
(C) देव (D) दिलासा

45) जीवन सुस्थिर कशावर आहे?

(A) मनावर (B) विश्वासावर
(C) पैशावर (D) सोन्यावर

* खालील गद्य उतारा वाचून त्याखालील दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे विकल्पांमधून शोधा. (46 ते 50)

मराठी साहित्यात राम गणेश गडकरी यांना जेवढी कीर्ती आणि लोकप्रियता मिळाली. तेवढी महाराष्ट्रमधल्या या शतकातल्या फारच थोड्या लोकांच्या वाट्याला आली असेल. काव्य, नाटक आणि विनोद या तीनही क्षेत्रात ते सारख्याच वैभवाने आणि तेजाने तळपले. म्हणूनच त्यांच्या व्यक्तिमत्वाभोवती अद्भुततेचे वलय निर्माण झाले.

विष्णुशास्त्री चिपळूणकरांप्रमाणे गडकऱ्यांना सेन तारुण्यात मृत्यू आला. मृत्यूसमयी गडकरी अवघे चौतीस वर्षांचे होते. त्यांचा एकंदर लेखनकाळ दहा-अकरा वर्षांचा होता. चिपळू-णकरांनी मराठी भाषेला सामर्थ्य दिले तर गडकऱ्यांनी मराठी भाषेला सौंदर्य दिले. गडक यांच्या निर्माण झालेल्या बहुतेक सर्व ललित वाङ्मयावर कमी जास्त प्रमाणात गडकऱ्यांच्या साहित्याच्या भाषेचा आणि शैलीचा ठसा उमटलेला आढळतो. यातच गडकऱ्यांच्या अलौकिकत्वाचे नि महत्वाचे वैशिष्ट्ये आहे.

46) राम गणेश गडकरी यांना सर्वाधिक लोकप्रियता कोठे मिळाली?

(A) साहित्यात (B) भाषेत

(C) अभंगात (D) वाङ्मयात

47) विष्णूशास्त्री चिपळूणकरांनी मराठी भाषेला काय दिले?

(A) मार्गदर्शन (B) सामर्थ्य

(C) प्रभुत्व (D) लेखन

48) राम गणेश गडकरी हे मृत्यू समयी किती वर्षांचे होते?

(A) बातीस (B) बावीस

(C) चौतीस (D) चवदा

49) गडकऱ्यांचे अलौकिकत्व कशात आहे?

(A) वैभव आणि तेज (B) भाषेच्या आणि शैलीच्या

(C) वाङ्मय आणि लेखन (D) सामर्थ्य आणि सौंदर्य

50) गडकरी यांचा लेखनकाळ किती वर्षांचा होता?

(A) चोवीस (B) पाच-सहा

(C) तीस (D) दहा - अकरा

Time: 2 Hours

[PART - B]

Maximum Marks : 50

सूचना :-

1) हस्ताक्षर स्पष्ट लिहा.
2) प्रश्नपत्रिकेत Part - B मध्ये तीन विभाग आहेत आणि एकूण 1 ते 17 प्रश्न आहेत.
3) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत. यामध्ये पर्याय दिले आहेत.
4) उजव्या बाजूला प्रश्नांचे गुण दिले आहेत.
5) नवीन विभाग नव्या पानावर लिहावे.
6) प्रश्नांचे उत्तर क्रमानुसार द्यावे.

विभाग-A (पद्यावर आधारित)

* खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [6]

1) दांभिक साधुविषयी तुकाराम काय सांगत आहे?

2) नलराजाने पाहिलेल्या राजहंसाचे पंख आणि चोचीचे वर्णन कवीने कसे केले आहे?

3) कवीची नवाई कोणती असे कवीला वाटते?

4) कवी इहाके यांनी कोणते प्रखर समकालीन वास्तव मांडले आहेत.

* खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [4]

5) कवितेत 'गोफण' हे रूपक कशासाठी वापरले आहे? या गोफणाने कवीने कोणा कोणावर हल्ला केला आहे?

6) कवितेबद्दल काय काय सांगता येते, असे कवयित्री कविता महाजन यांना वाटते?

विभाग - B (गद्यावर आधारित)

* खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [6]

7) शेती सुपीक होण्यासाठी शेणखताचा पुरवठा कसा प्राप्त केला, पाहिजे असे लेखक म्हणतात ?

8) श्रीराम कृष्णा काय पाहण्याची मौज लुटत होते ?

9) रोहिणीचा वाढदिवस साजरा करण्याचे का ठरले ?

10) 'भगवद्गीतेच्या' शेवटी अर्जुनाची स्थिती आणि निश्चय कसा आहे ?

* खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [4]

11) आश्रमातील वृक्षांनी बिया कोठे-कोठे लावल्या होत्या ?

12) वरो-यातील भोजनप्रसंगी काय घडले ? ते लिहा.

विभाग - C (अर्थग्रहण आणि लेखन)

13) 'योग दिवस' - शहरातील विविध प्रवृत्ती या विषयावर अहवाल लेखन करा. [5]

14) खालील उताऱ्याचा एक तृतीयांश भागात सारांश लिहा व योग्य ते शीर्षक द्या : [5]

'देवा'चा उपयोग भीती घालवण्यासाठी केला जातो, तसाच भीती घालण्यासाठीही केला जातो. लहानपणी खोटं बोललो, चोरी केली तर 'बाप्पा शिक्षा करेल!' असं मोठी माणसं आपल्याला बजावत असतात. देव सगळं पाहत असतो. पाप केलं तर देवाचा कोप होतो. थोडक्यात देवाला पोलिसाची भूमिका दिली जाते. पण माणसं या देवालाही सोन्यांच्या दागिन्यांची 'लाच' देतात. वर्षभर पापाचा पैसा कमयावचा आणि एखादा मिळकतीला जाऊन काही दान करून यायचं, अशी अनेक माणसं मी पाहीली आहेत.

15) खालील गद्य उताऱ्याचा योग्य तो क्रम लावून पुन्हा लिहा. [5]

जास्तच ताणून धरलं तर तशी ऑर्डरच निघेल, माधवरावांचं बोलणं निरुत्तर करणारं आहे, असं काही तरी गुळमुळीत बोलत त्यांनी मग माधवरावांचा निरोप घेतला होता. 'ठीक आहे, बघतो काय करायचं ते.' याची जाणीव अमृतरावांना झाली. हे त्यांना पक्कं ठाऊक होतं, नाईलाज झाल्याशिवाय आपल्यावर, हे काम सोपवलं गेलं नसेल, याविषयी त्यांना आता शंका उरली नव्हती.

16) खालील पैकी कोणत्याही एका विषयावर दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे सुमारे 200 शब्दांत निबंध लिहा. [10]

- चंद्रयान - 3

- चंद्रयान - 3 विषयी बातम्या - भारतीय अंतराळ - संशोधन संस्था - (ISRO) - चंद्र मोहिम 14 जुलै 2023 रोजी - अवकाशयानाची नक्षता - चंद्राच्या कक्षेत - जनक विक्रम साराभाई -

किंवा

- माझे आजोबा

- सदैव प्रसन्न - चिडचिड नाही - स्वच्छता - गुण - रोपे लावणे - वाचन - ज्ञानप्राप्ती - माझ्याशी गप्पा - शाळेविषयी माहिती

किंवा

- मी शिक्षक झालो तर

गुरुऋण फेडणे - आपले शिक्षक - समाजातील इतर थोर शिक्षक - आठवणी - आदर्श शिक्षक - शिकण्याचे कसब - विषयात रस - विद्यार्थी घडविणे....

* खालील दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे गोष्ट तयार करा व त्यास योग्य ते शीर्षक द्या. [5]

(17) शहरातील मिठाईवाले - खेड्यातून आलेला खेडवळ - दुकानातील ताजे व गरमागरम पदार्थ - खमंग वास - खेडवळ दुकानाजवळ बावळटासारखा उभा - "पदार्थाच्या वासाचे पैसे टाका" - खेडवळ खिशातले पैसे खुळखुळवून - "मिठाईच्या वासाची किंमत माझ्या पैशांच्या आवाजाने -" बोध -

किंवा

* खालील काव्यपंक्तीचा सुमारे 100 शब्दांत विचार करा.

"बोले तैसा चाले त्याची वंदावी पाउले"